

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΙΕΡΑ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

Ἅγιος Κοσμάς

Ο ΕΡΗΜΙΤΗΣ ΚΑΙ ΟΜΟΛΟΓΗΤΗΣ

ὁ ἀρχαιότερος μαρτυρούμενος ἀσκητὴς τῆς Μεγαλονήσου Κρήτης

✿ ΠΡΟΛΟΓΟΣ ✿

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, με ὁμόφωνη Ἀπόφασή Της, ἀπευθύνεται στό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης γιά νά ἐνημερώσει τούς Κρήτες, καθώς καί κάθε πιστό Χριστιανό, γιά τό χαρμόσυνο γεγονός τῆς ἐπιστροφῆς ἀποτμημάτων τῶν Ἱερῶν Λειψάνων τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ τοῦ Ἐρημίτου καί Ὁμολογητοῦ, τοῦ πρώτου μαρτυρούμενου Ἀσκητῆ στή Μεγαλόνησο Κρήτη.

Ἡ Ἐκκλησία Κρήτης χαιρετίζει μέ βαθιά πνευματική ἀγαλλίαση, τήν ἔλευση τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ τοῦ Ἐρημίτη στόν τόπο τῆς ἄσκησής του, τή Μεγαλόνησο Κρήτη. Ἡ ἐπανακομιδή τμήματος τοῦ Ἱεροῦ Λειψάνου Του στόν Τόπο μας ἀποτελεῖ, ἀπό πλευρᾶς ἀρχαιότητας, τό δεύτερο σπουδαιότερο γεγονός ἐπιστροφῆς Τιμίου Λειψάνου, στή Μεγαλόνησο Κρήτη, μετά τήν Ἐπανακομιδή τῆς Τιμίας Κάρας τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Τίτου, Πρώτου Ἐπισκόπου τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας Κρήτης.

Στό φυλλάδιο αὐτό καταγράφεται ὁ βίος τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ καθώς καί σύντομο ἱστορικό τῆς ἐπανακομιδῆς ἀποτμημάτων τοῦ Ἱεροῦ Λειψάνου ἀπό τήν Ἱερά Μονή Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Μείζονος Βενετίας.

Μέ τόν τρόπο αὐτό ἡ Ἐκκλησία τῆς Κρήτης προβάλλει καί παρουσιάζει στόν Ἱερό Κλήρο, τίς Μοναστικές Ἀδελφότητες καί τόν εὐλογημένο Λαό τῆς Μεγαλονήσου Κρήτης, ἕναν Ἅγιο τοῦ Τόπου μας, τόν Ἅγιο Κοσμᾶ τόν Ἐρημίτη καί Ὁμολογητή, μέ τήν εὐχή νά πρεσβεύει ἀδιάκοπα στό Θρόνο τοῦ Τρισαγίου Θεοῦ, γιά ὅλους πού τόν ἐπικαλοῦνται μέ πίστη.

ΒΙΟΣ ΑΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ ΕΡΗΜΙΤΟΥ

Ο αρχαιότερος γνωστός Έρημίτης Άγιος τής Κρήτης είναι ο Άγιος Κοσμάς ο Όμολογητής, ο οποίος κοιμήθηκε τό έτος 658 μ.Χ.. Η βιογραφία του μάς είναι γνωστή από τήν παλαιύπη σειρά «Acta Sanctorum», καθώς καί από άλλες πηγές.

Ο Άγιος Κοσμάς ανήκει στήν κατηγορία τών άσκητών πού αφιερώθηκαν στόν Θεό μέ βαθιά άσκηση καί τέλεια άποταγή έκ του κόσμου, μέσα σέ σπήλαιο τής Κρήτης. Οί πνευματικοί του άγώνες έγιναν πολύ γνωστοί. Όπως συνάγεται από τόν βίο του, έζησε μέ θεϊκή φλόγα καί άσκήθηκε μέ μεγάλο πόθο ψυχής, άντιμαχόμενος τό κοσμικό φρόνημα.

Ο έν λόγω Άγιος, στό σπήλαιο όπου άθλήθηκε πνευματικά, αποκτώντας μεγάλες άρετές, στό ίδιο σπήλαιο ένταφιάσθηκε μέ άφάνεια. Οί γειτονικοί κάτοικοι τής έρημιάς μέσα στήν όποία έζησε δημιούργησαν λατρεία γιά αυτόν καί έπειδή ήταν δύσκολη ή πρόσβαση στόν Τόπο του σπηλαιού του, μετέφεραν τό σκήνωμά του σέ πόλη, στολίζοντάς το μέ ιδιαίτερο τρόπο.

Παρατήρησαν, όμως, ότι όσο χρονικό διάστημα, περίπου γιά τρία χρόνια καί έξι μήνες, τό σώμα του Άγιου Κοσμά του Έρημίτη, βρισκόταν στήν πόλη αυτή, μακριά από τόν τόπο τής άσκησής του, επικράτησαν ξηρασίες, χάθηκαν τεράστιες σοδειές σιτηρών καί σταμάτησε ό ουρανός νά δίδει βροχή. Τήν κατάσταση αυτή οί άνθρωποι τήν αιτιολόγησαν έξ αίτίας τής μεταφοράς του λειψάνου του έρημίτη στόν κόσμο, γι' αυτό καί αποφάσισαν νά επιστρέψουν τό λείψανό του στό σπήλαιο τής άσκησής του. Τότε σταμάτησε ή ξηρασία, έπεσε άφθονη βροχή καί ή γη χόρτασε από νερό. Στο σπήλαιο αυτό τό σώμα του Άγιου έμεινε μέσα σέ ταφικό μνημείο, τιμώμενο από όλους μέ περισσή εύλάβεια.

Τό έτος 1058, Βενετσιάνοι έμποροι ήλθαν μέ πλοίο στήν Κρήτη, πέρασαν τά δύσβατα μέρη πού όδηγοΰσαν στόν τόπο τής σπηλιάς πού ήταν θαμμένος ό Άγιος τό 658, έκλεψαν τό σώμα του καί τό μετέφεραν στή Βενετία, στό γνωστό Νησί του Άγιου Γεωργίου του Μείζονος. Σχετικές πληροφορίες υπάρχουν στό βιβλίο «DELLE INSCRIZIONI VENEZIANE». Τό άφθαρτο σκήνωμα του Άγιου παρέμενε στή Βενετία, στόν παραπάνω αναφερόμενο Ναό, μέσα σέ μιά λάρνακα.

ΕΚΤΕΝΗΣ ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ

Από τόν συγγραφέα Φορτουνάτο Ούλμο,
μοναχό τοῦ Κασίνου, πού ἐκδόθηκε στη Βενετία*

Ο ΑΓΙΟΣ ΠΟΥ ΕΠΕΔΕΙΞΕ ΠΟΙΚΙΛΕΣ ΑΡΕΤΕΣ ΣΤΟΝ ΜΟΝΑΧΙΚΟ ΤΟΥ ΒΙΟ

1. Τα υπέρλαμπρα τάγματα των κορυφαίων Αγίων διαφέρουν μεταξύ τους. Έτσι ο ρυθμιστής των πάντων Κύριος οδηγεί τους εκλεκτούς του στον Ουρανό από διαφορετικούς δρόμους, ώστε κάθε αρετή να ληφθεί υπ' όψιν και όλες οι αρετές να επιβραβεύονται για κάθε έναν από εκείνους. Ούτε τους έκρινε όλους άξιους να περιβληθούν τον πορφυρό μανδύα του διακεκριμένου μάρτυρα, αλλά τους κατηγοριοποιεί με βάση κάποιο θείο σχέδιο, ώστε για όσους δεν αντιμετώπισαν αιμοσταγείς βασιανιστές, να είναι αρκετή η προθυμία και η πίστη τους. Σε άλλους πάλι, που επέλεξαν να ασκήσουν την αρετή τους με διαφορετικό τρόπο, εξασφάλισε αιώνια δόξα.

2. Για να παραλείψουμε τα υπόλοιπα, η ιερή συνάθροιση των αναχωρητών αποτελεί ένα παράδειγμα προς μίμηση, διότι εκείνοι που εγγράφονται σε αυτήν απαρνούνται κάθε κοσμική παραμυθία και διεξάγουν καθημερινά συνεχή πόλεμο με τους άορατους δαίμονες, πιστεύοντας μόνο στον Θεό. Σε αυτούς επιδρασιλεύεται η εξαιρετική τιμή να απεκδύονται τις χαμερπείς ηδονές και να φλέγονται από ζήλο για τα θεία. Αυτοί δεν πρέπει να αποκαλούνται άνθρωποι, αλλά άγγελοι επί γης. Μεταξύ αυτών, εξαιρετικά διαπρεπής είναι ο Μακαριστός Κοσμάς, στον οποίο είναι αφιερωμένη η σημερινή λαμπρή ημέρα. Αυτός στην νήσο Κρήτη, όσο έζησε, εζήλωσε τη ζωή των αγγέλων, διάγοντας μοναχικό βίο.

3. Διότι αφοσιωμένος καθημερινά στην ενατένιση των ουρανών και στην προσευχή, κατοικούσε σε αυτό το αφιλόξενο σπήλαιο, επεδείκνυε πρόθυμα και ακούραστα πίστη στον παντοδύναμο Κύριο. Μέσα σε αυτήν την εκλεκτή μοναξιά, βέβαια, το δικό του σώμα περικυκλωμένο από τα τοιχώματα και εξασθενημένο από τις κακουχίες, την πείνα, την επίπονη και επίμονη άσκησή του, είχε ως μοναδικό σκοπό το να υπηρετεί τον Κύριο. Υπομένοντας την

υγρασία και το ψύχος και περιφρονώντας τις ανέσεις είχε εξασκήσει το σώμα του στο να αντιστέκεται σε κάθε απόλαυση. Ύστερα, έχοντας ιδιαίτερα βαθιά γνώση του πώς θα πολεμήσει τον δαίμονα, αν και υπέφερε καθημερινά από στομαχικές διαταραχές, τον απωθούσε με μεγάλη ευκολία. Και έτσι, περνώντας από αρετή σε αρετή, ξεπέρασε όλους τους προηγούμενους και ανέβαινε συνεχώς όλο και ψηλότερα.

4. Φλεγόμενος από την επιθυμία να προοδεύσει, όσο προόδευε τόσο περισσότερο προσπαθούσε να προσεγγίσει το Θεό. Διαρκώς είχε στο μυαλό του τον Κύριο, και πάσχιζε ασθμαίνοντας να φτάσει σε Αυτόν. Δεν σταμάτησε να μοχθεί νυχθημερόν για να κερδίσει την αγάπη του Κυρίου. Υψώνοντας λοιπόν με την περισυλλογή τα μάτια της ψυχής του προς την αιωνιότητα, περιφρονούσε τα εγκόσμια. Και πάντοτε, καθοδηγούμενος από το φως του Θεού, μέσα από τη μοναξιά αποκάλυπτε τα μυστικά που Αυτός έκρυβε. Ευχαριστούσε τον Κύριο ο οποίος τον απέσπασε από τα ταραχώδη ανθρώπινα και του εξασφάλισε θεία προστασία

5. Περιφρονούσε τη μακροζωία, και αισθανόταν οίκτο για εκείνους που την επεδίωκαν. Αναστενάζοντας ασταμάτητα γι' αυτούς, προσευχόταν για την επείκεια του Κυρίου. Για χάρη τους ο οσιότατος άνδρας ασκούσαν στον μοναχικό βίο και οι καρποί των προσευχών του σε αυτούς αποδίδονταν. Προικισμένος με αυτές και άλλες αναρίθμητες αρετές, φορώντας το στέμμα της αθανασίας αναλήφθηκε στους ουρανούς, εκεί δηλαδή που τον οδηγούσε από καιρό το βήμα του, την 4^η ημέρα του Σεπτεμβρίου του έτους 658 μ.Χ., και εκείνο το σπήλαιο στο οποίο κρυβόταν όσο ήταν εν ζωή, έγινε τελικά ο τάφος του.

6. Το λείψανο του Αγίου παρέμεινε για κάποιο χρονικό διάστημα εκεί, και το επισκέπτονταν συχνά οι κάτοικοι της γύρω περιοχής. Αργότερα, η μεγάλη ευλάβεια που αισθάνονταν για τον Ερημίτη τους ώθησε να απομακρύνουν το σώμα από αυτό το μέρος της φρικτής απομόνωσης και να το αποθέσουν στην κοντινή πόλη σε ένα καλλωπισμένο μέρος. Ωστόσο αυτό που επακολούθησε έδειξε ότι τα ανθρώπινα σχέδια δεν ήταν συμβατά με τα θεϊκά. Διότι από τότε ο ουρανός δεν ξανάστειλε το δώρο της βροχής, και κάποιες φορές έριχνε χαλάζι.

7. Για όσο χρονικό διάστημα το σώμα του Αγίου Ερημίτη βρισκόταν στον κόσμο της κοσμικής τύρβης, ενέσκηψε τρομερή ξηρασία και επικράτησε μεγάλη σιτοδεία. Όταν λοιπόν δοκίμαζαν αυτές τις δυστυχίες οι άνθρωποι, διαπίστωναν ότι αναβιώνει η εποχή του προφήτη Ηλία,¹ που με δέηση του προφήτη έκλεισαν οι ουρανοί και δεν έβρεξε για τρία χρόνια και έξι μήνες,

* Furtunatus Ulmus, *Vita S. Cosmae eremitae, cujus corpus, Venetiis in templo S. Georgii quiescit...* Venetiis MDCXII Acta sanctorum septembris, tomus I Antverpiae, apud bernardum albertum vander plassche, MDCCXLVI. Σελ. 442-444.

Αρχικά οι άνθρωποι δεν μπορούσαν να ερμηνεύσουν αυτή την τιμωρία, έπειτα όμως, με φώτιση Θεού την απέδωσαν στη μεταφορά του αγίου λειψάνου.

8. Αναθεώρησαν λοιπόν την απόφασή τους και επέστρεψαν το ιερό σώμα του Αγίου εκεί από όπου το είχαν πάρει, δηλαδή στην αγαπημένη του σπηλιά. Αμέσως άνοιξαν οι ουρανοί, έπεσε άφθονη βροχή και άρχισαν να ρέουν τεράστιες ποσότητες νερού, και όλη η περιοχή ξεχείλισε από γονιμότητα, δείγμα του ότι η θεία οργή είχε κατευναστεί. Έτσι έγινε αντιληπτό στους απαίδευτους κατοίκους ότι συνετελέσθη ένα θαύμα, και ότι πρέπει να τηρούμε ευλαβική απόσταση από εκείνα τα οποία θεωρούμε ιερά και όσια. Το λείψανο παρέμεινε εκεί (στη σπηλιά) για 400 χρόνια, και συνέχισε να λατρεύεται από τους ντόπιους. Ανάμεσα σε αυτούς και στον τάφο του Αγίου παρεμβαλλόταν μακρός και ανηφορικός δρόμος, που έπρεπε κανείς να διανύσει με τη χάρη του Θεού και του ίδιου του ερημίτη.

9. Ωστόσο, όπως στην αρχή υπάρχει ενθουσιασμός για όλα τα πράγματα, όμως στη συνέχεια εξασθενεί, έτσι και η φλόγα των πιστών συν τω χρόνω υποχώρησε, λόγω της ευάλωτης ανθρώπινης φύσης. Όμως ο παντοδύναμος Κύριος, που φροντίζει με αγάπη τους Αγίους του, μεριμνώντας για να ευρεθεί καταλληλότερος τόπος για τη λατρεία του Αγίου, σύμφωνα με την επιθυμία του μακαριστού ερημίτη να μην είναι εύκολα προσβάσιμος, επέλεξε τη Βενετία, αποφασίζοντας να κοσμήσει τη δυσπρόσιτη περιοχή μας με ένα τόσο ευγενές δώρο. Στη συνέχεια θα εκθέσομε πότε συνέβη αυτό και με ποιον τρόπο.

¹ Σύμφωνα με την Παλαιά Διαθήκη (Γ Βασιλειών 17-18), ο Προφήτης Ηλίας, που έζησε τον 9^ο αι. π.Χ. είχε προφητεύσει ότι θα έλθουν τρισήμισι χρόνια ξηρασίας στο Ισραήλ, προφητεία η οποία επαληθεύτηκε.

Η ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΟΥ ΣΚΗΝΩΜΑΤΟΣ ΣΤΗ ΒΕΝΕΤΙΑ

10. Η νήσος Κρήτη δεν είχε περιέλθει ακόμη στην εξουσία της Ενετίας. Ωστόσο κατέφθναν εκεί καθημερινώς φορτηγά πλοία, για να φορτώσουν εξωτικά εμπορεύματα. Αυτή τη ναυτική διαδρομή την συνηθίζουν ακόμη και σήμερα οι Βενετοί έμποροι, οι οποίοι δεν διστάζουν χάριν της εμπορίας να διακινδυνεύουν σοβαρά πλέοντα σε βαρβαρικές επικράτειες. Ανάμεσα λοιπόν στα πολλά πλοία που κατέφθναν στην προαναφερθείσα νήσο, κάποτε προσορμίσθηκε αγαθή τη τύχη ένα βενετικό πλοίο. Αυτό μετέφερε πολυπληθή ομάδα ανδρών που ταξίδευαν όχι για πλουτισμό, αλλά για θρησκευτικούς λόγους. Αυτοί, δελεασμένοι από τη φήμη του Κοσμά, κρυφά σχεδίαζαν μεταξύ τους την αρπαγή του σκηνώματός του και εστίαζαν σε αυτή την πράξη όλη τη σκέψη και την ενέργειά τους, μη γνωρίζοντας προφανώς αν ο ίδιος ο Κοσμάς θα συναινέσει ή θα ήταν αντίθετος σε αυτό το εγχείρημα. Σε αυτή την αγωνία ερχόταν να προστεθεί ο φόβος για τους Κρητικούς. Αν αυτοί μάθαιναν τη σχεδιαζόμενη αρπαγή, το αποτέλεσμα θα ήταν ασφαλώς ο θάνατος εκείνων που τη σχεδίαζαν με συνοπτικές διαδικασίες.

11. Ενώ λοιπόν αγωνιούσαν, και αμφιταλαντεύονταν, ο Άγιος εμφανίστηκε κατά τη διάρκεια της νύχτας καθ' ύπνους σε όραμα σε έναν από αυτούς και του έδωσε λεπτομερείς οδηγίες για το πώς θα μετέφεραν με ασφάλεια το σκηνώμα στην Ενετία, με τη συναίνεση του Θεού. Όταν εκείνος ξύπνησε, απευθύνθηκε στους συντρόφους του και τους προέτρεψε να εκτελέσουν με επιτυχία το σχέδιο που του είχε προταθεί. Έτσι με αυτό τον τρόπο, αφού ανεθάρρησαν και ανέκτησαν τις ελπίδες τους, καθόρισαν μια συγκεκριμένη μέρα κατά την οποία θα πήγαιναν όλοι μαζί στο σπήλαιο. Μόλις λοιπόν έφεξε, με προθυμία όλοι τους έσπευδαν, βαδίζοντας από ένα μονοπάτι γεμάτο αιχμηρούς θάμνους, σχεδόν αδιάβατο λόγω της πυκνότητας των αγκαθιών.

12. Οι πιο πιστοί από αυτούς προχωρούσαν με γυμνά πέλματα, ενώ άλλοι προχωρούσαν με καλυμμένα τα πόδια. Τότε συνέβη ένα θαύμα, το οποίο επιβεβαίωσε την αγιότητα του Κοσμά και εξαφάνισε τη διστακτικότητα των Βενετών. Συγκεκριμένα, εκείνοι που πορεύονταν προς το σπήλαιο ανυπόδητοι, ελάχιστα ενοχλούνταν από την αιχμηρότητα των αγκαθιών. Αντιθέτως, τα πόδια εκείνων που προχωρούσαν φορώντας υποδήματα πληγώνονταν από ανυπόφορα τρυπήματα. Έκθαμβοι από το καινοφανές γεγονός, γέμιζαν με ανείπωτη αγαλλίαση και ανέπεμπαν θερμότερες δοξολογίες προς τον Κύριο,

ο οποίος είχε ευοδώσει το ταξίδι τους. Καθώς πλησίαζαν στη σπηλιά ένας - ένας, γονατίζοντας ανέπεμπαν δεήσεις στο Θεό και στον ίδιο τον Ερημίτη, και ρίχνονταν με μεγαλύτερη λαχτάρα στην επιχείρηση της θρησκευτικής αρπαγής.

13. Η πρόσβαση στη σπηλιά ήταν αρκετά δύσκολη, και η μοναδική είσοδος ήταν ένας πολύ στενός φεγγίτης, που μόλις χωρούσε ένα ανθρώπινο σώμα. Από αυτό εισήλθαν, και βρήκαν άθικτο τον πολύτιμο θησαυρό, που έδινε την εντύπωση ότι είχε πρόσφατα τοποθετηθεί εκεί με θαυμαστό τρόπο. Σήκωσαν με θρησκευτική ευλάβεια το σκηνώμα και το μετέφεραν προσεκτικά στο κατάλληλο πλοίο. Έτσι, ταχύτατα, πλέοντας σε ήρεμη θάλασσα και γαλήνιο ουρανό, έφθασαν στο νησί του Αγίου Γεωργίου στη Βενετία, το έτος 1058 από τη γέννηση της Παρθένου, μήνα Απρίλιο, την ενδεκάτη Ινδικτιώνα, την εικοστή ημέρα, πριν ολοκληρωθεί ένας αιώνας από την περίοδο που εγκυκαταστάθηκαν οι μοναχοί στο νησί. Αξιώθηκε να είναι ο πρώτος Άγιος που εκόσμησε με την παρουσία του το νησί.

14. Ωστόσο, δεν έχουμε τη δυνατότητα να ανασυνθέσουμε όλα τα πεπραγμένα του Κοσμά, στο βαθμό που θα το θέλαμε. Διότι ο ίδιος επέλεξε ένα τρόπο ζωής αρκετά μυστικό, και γνωρίζουμε μόνον ό,τι ήθελε ο Θεός να μάθουμε. Οι άνθρωποι αντιλήφθηκαν τις αρετές που είχε όσο ζούσε μόνο όταν έφυγε από τη ζωή. Γιατί έζησε μόνο με τον Θεό και με τον εαυτό του, εξ ου και τον γνώρισε μόνον ο Θεός και ο εαυτός του. Αν και θα θέλαμε περισσότερα, ως αρκεστούμε λοιπόν σε αυτά τα λίγα που γράψαμε, τα οποία ίσως μπορούν να ενισχύσουν την φλόγα της πίστης περισσότερο από ό,τι αν ήταν πολλά. Επειδή δηλαδή αποφεύγουμε να μιμούμαστε τους αγίους, δικαιολογημένα ο Κύριος πολλές φορές δεν αποκαλύπτει τις μυστικές τους πράξεις, για να μην προβάλλονται εις μάτην παραδείγματα προς μίμησιν, τα οποία όμως δεν πρόκειται να μας εμφυσήσουν ανάλογο ζήλο.

15. Επομένως, αυτό που γίνεται στην πράξη δεν είναι καθόλου άσχετο με το έλεος του Κυρίου. Διότι την ημέρα της κρίσεως θα μας κρίνουν ως δικαστές εκείνοι τους οποίους είχαμε ως πρότυπα του ορθού βίου. Ας δοξάζουμε λοιπόν τον Κύριο, γιατί χάρις στην πρόνοιά του κατέστη δυνατόν να μην περιπέσουν στη λήθη με κανένα τρόπο τα πεπραγμένα του μακαριστού ερημίτη, αλλά να διασωθούν στη μνήμη των επιγενομένων εκείνα τα στοιχεία που επιβεβαιώνουν την αγιότητά του.

16. Τα θαύματα που πραγματοποιήθηκαν μετά θάνατον, όπως ακούσαμε, αποδεικνύουν ότι είναι δικαιολογημένη η λατρεία του. Αν λοιπόν θέλουμε να αναζητήσουμε τη βοήθειά του ή να προσφύγουμε στη λατρεία του, ας γνωρίζουμε

Ἡ Ἱερά Μονή Κουδουμᾶ

ὅτι ἡ αγιότητά του δεν θα μας ἀρνηθεῖ τὴ συνηγορία τῆς. Ἀς προσευχηθούμε λοιπὸν στὸν φιλεύσπλαχνο Κύριο, ὥστε ἐκεῖνα τὰ ἔργα του τὰ ὁποῖα γνωρίζομε νὰ μας καθοδηγούν, καὶ ἐκεῖνες οἱ λαμπρὲς ἀρετὲς του, τὶς ὁποῖες ἀγνοοῦμε, νὰ μας βοηθοῦν, γιὰ νὰ κατορθώσομε νὰ κερδίσομε τὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, με τὴ βοήθεια τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἴη εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, ἀμήν.

*Μετάφραση ἀπὸ τὸ λατινικὸ πρωτότυπο:
Εμμανουήλ Κ. Αποστολάκης, Φιλολόγος*

*Θεώρηση μετάφρασης: Κωνσταντῖνος Ε. Αποστολάκης,
Αναπληρωτὴς Καθηγητὴς Κλασικῆς Φιλολογίας στὸ Πανεπιστήμιο Κρήτης*

ΣΥΝΤΟΜΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΛΕΙΨΑΝΩΝ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΦΟΡΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΚΟΣΜΑ ΤΟΥ ΕΡΗΜΙΤΟΥ ΚΑΙ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ

Πρὶν ἀπὸ 20 χρόνια ἡ Ἱερά Μονή Κουδουμᾶ ἄρχισε νὰ ἐρευνᾷ τὸν βίον τοῦ μεγάλου Ἐρημίτη καὶ Ὁμολογητῆ καὶ νὰ τὸν τιμᾷ, κατασκευάζοντας ἕνα ναῖσκο σὲ παρακείμενο σπήλαιον. Πρὶν ἀπὸ 10 χρόνια ὑπῆρξε μάλιστα αἴτημα γιὰ ἀπότμημα τοῦ Ἱεροῦ τοῦ Λειψάνου, μὲσω τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὸ ὁποῖο ὁμως ἀπαντήθηκε ἀρνητικὰ, λόγῳ τῆς ἐντοιχίσεως τοῦ λειψάνου ἐντὸς τοῦ ἀλτάριου τοῦ παρεκκλησίου τοῦ Ἁγίου Βενεδίκτου. Τότε ἔγινε γιὰ πρώτη φορά σὲ μετάφραση τοῦ βίου του καὶ μελετήθηκαν προσεκτικὰ ὅλα τὰ στοιχεῖα.

Ἔτσι, μὲ τὶς ὁλόθυμες εὐχὲς καὶ τὴν εὐλογία τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γορτύνης καὶ Ἀρκαδίας κ. Μακάριου καταρτίστηκε φάκελος μὲ ὅλα τὰ στοιχεῖα, ὁ ὁποῖος ἔγινε δεκτὸς καὶ μελετήθηκε ἀπὸ τὴν Ἀδελφότητα τοῦ San Giorgio Maggiore καὶ Ἰταλούς ἀρχαιολόγους. Μία ἀποστολὴ ἀποτελούμενη ἀπὸ τὸν Ἡγούμενον καὶ ἀδελφούς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς καθὼς καὶ τὸν συντηρητὴ - μουσειογράφο Νικόλαο Σησαμάκη ἐπισκέφθηκε τὴ Βενετία, τὸν Μάϊο τοῦ 2017 καὶ προέβη σὲ συζητήσεις μὲ τοὺς ὑπεύθυνους. Μὲ ἄδεια τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἰταλίας μελετήθηκε τὸ ἀλτάριον τοῦ Ἁγίου Βενεδίκτου μέσα σὲ τὸ ὁποῖο σύμφωνα μὲ τὰ στοιχεῖα φυλάσσονταν τὸ λείψανον τοῦ Ἁγίου. Τὸν Ἰούνιον τοῦ 2017 ἔγινε σκανάρισμα τοῦ μνημείου μὲ τεχνικὴ «σόναρ» ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον Βενετίας γιὰ ἐξακρίβωση τῆς τοποθεσίας τοῦ λειψάνου. Ἀκολούθως ἔγινε μελέτη γιὰ τὴν τομὴ καὶ ἀποκατάσταση τοῦ μνημείου ἀπὸ τὸν κ. Νικόλαο Σησαμάκη, μὲ τὴ συνεργασία τοῦ Ἰταλοῦ συντηρητῆ Carmelo Grasso.

Τὸν Αὐγούστο τοῦ 2018 ἡ Ἰταλικὴ Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία ἐνέκρινε τὴ μελέτη καὶ στίς 10 Ὀκτωβρίου τοῦ 2018, παρουσία τῶν ἐντεταλμένων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κουδουμᾶ, ἔγινε ἡ διάνοιξη τοῦ μνημείου.

Μέσα σὲ μαρμάρινη σαρκοφάγον ὑπῆρξε μίαν ξύλινην λάρνακα μὲ μεγάλες φθορὰς καὶ ἀνεικονικὸν διάκοσμον. Στίς 11 Ὀκτωβρίου ἀνοίχθηκε ἡ λάρνακα, παρουσία τοῦ Don Giuseppe Constantini, ὑπευθύνου γιὰ τὰ λείψανα τοῦ Ρωμαιοκαθολικοῦ Πατριαρχείου Βενετίας καὶ πιστοποιήθηκε ἡ ὑπάρξη τοῦ σώματος τοῦ Ἁγίου μέσα στὴ λάρνακα. Ἄμεσα ἡ λάρνακα ξανασφραγίστηκε μὲ βουλοκέρι καὶ κλειδώθηκε σὲ φυλασσόμενον ὡρολόγιον μέχρι τὴν ἀφιξὴν τοῦ Ἡγουμένου καὶ ἀδελφῶν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κουδουμᾶ.

Στιγμιότυπο από
την παράδοση τών
Ιερών Λειψάνων του
Αγίου στη Βενετία

Στις 16 Ὀκτωβρίου, παρουσία τών Don Giuseppe Constantini ως εκπροσώπου του Πατριαρχείου Βενετίας, του Ἡγουμένου του San Giorgio Maggiore, Norberto Villa, του μοναχού Paolo Maria Gensori, και του συντηρητή Carmelo Grasso εκ μέρους τών Βενετῶν και του Ἡγουμένου Ἀρχιμ. Μακαρίου Σπυριδάκη, τών Ἱερομονάχων Ἰλαρίωνος Σταματάκη και Παρθενίου Καραμανῶλη, του συντηρητή, κ. Νικολάου Σησαμάκη και του κ. Φωτίου Βολανάκη, εκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κουδουμᾶ, ἔγινε ἡ ἀποσφράγιση του ἱεροῦ λειψάνου.

Τό λείψανο βρέθηκε μέ μεγάλες φθορές, ἐνῶ συντηρεῖ ἀκόμα σέ ἀρκετά σημεῖα δέρμα και μύες. Δυστυχῶς, λόγω τῆς κακοποίησης του λειψάνου και του κλίματος τῆς Βενετίας τό δέρμα, τά ὑφάσματα που τό κάλυπταν και τά ὑποδήματα του Ἀγίου ἦταν ἀδύνατο νά ἀπομακρυνθοῦν χωρίς νά ὑποστοῦν ἀνεπανόρθωτες βλάβες. Ἔτσι, προτιμήθηκε νά μήν ἀπομακρυνθεῖ ὁ Ἅγιος ἀπό τόν χῶρο του και ἡ Ἱερά Μονή Κουδουμᾶ παράλαβε τά τμήματα που εἶχαν ἀποκοπεί ἀπό τό σῶμα και μποροῦσαν νά μεταφερθοῦν.

Μέ σφραγίδα του Πατριαρχείου Βενετίας και ἐπίσημο ἔγγραφο μπροστά σέ ὅλους τούς παρόντες ἔγινε ἀφαίρεση ἀπό τή λάρνακα, διά χειρός του Don Giuseppe Constantini ὑπεύθυνου του Ufficio Reliquie του Πατριαρχείου Βενετίας, τών δύο τμημάτων τῆς σπασμένης κάρας του Ἀγίου, τά ὁποῖα

δόθηκαν στά δύο Μοναστήρια. Τό πρῶτο στήν Ἱερά Μονή Κουδουμᾶ και τό δεύτερο στό Μοναστήρι του San Giorgio Maggiore. Κατόπιν ἀφαιρέθηκε ἕνας σπόνδυλος για τή λειψανοθήκη του Λατινικοῦ Πατριαρχείου Βενετίας.

Στή συνέχεια παραδόθηκαν στον Ἡγούμενο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κουδουμᾶ, ἡ δεξιά ὠμοπλάτη, μέρος ἀπό τό ὕφασμα που κάλυπτε τόν Ἅγιο, ἐπίσης, σπαράγματα ἀπό τή ζωγραφική ἐπιφάνεια τῆς εἰκονομαχικῆς λάρνακας του 8ου αἰῶνος που κάλυπτε τόν Ἅγιο καθώς και οἱ ἀρχαῖες κλειδαριές, ὥστε νά συντηρηθοῦν και νά τοποθετηθοῦν σέ ἀντίγραφο που θά γίνει στήν Ἱερά Μονή Κουδουμᾶ για νά φιλοξενήσει τά λείψανα. Ἐπίσης, παραδόθηκαν ἀποτμήματα ἀπό διάφορα σημεῖα του ἀσκητικοῦ σώματος εκ μέρους τῆς Ἀδελφότητος του San Giorgio Maggiore.

Τήν ἴδια ὥρα, ἐπιτραχήλιο και μοναχικό σχῆμα κομποσκοῖνι και Σταυρός τοποθετήθηκαν πάνω στό ἱερό σκήνωμα εκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κουδουμᾶ και πολύτιμη βενετσιάνικη στόφα, εκ μέρους τών ἐκπροσώπων του Πατριαρχείου Βενετίας. Στό τέλος, τοποθετήθηκε περγαμηνή στήν Ἑλληνική και Ἰταλική γλώσσα, ὑπογεγραμμένη ἀπό ὅλους τούς παρόντες ἡ ὁποῖα θά πληροφορήσει τούς μελλοντικούς ἐρευνητές.

Ἡ λάρνακα ξανακλείστηκε και σφραγίστηκε μέ βουλοκέρι.

Στις 17 Ὀκτωβρίου 2018 ἡ λάρνακα μέ τό ἱερό σκήνωμα μεταφέρθηκε στά χέρια τών μοναχῶν και ἀπό τίς δύο Ἀδελφότητες και ξανασφραγίστηκε ἐντός του ἁλταρίου ὅπου φυλασσόταν. Τήν ἴδια ἡμέρα, ἡ ἀποστολή τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κουδουμᾶ ἀναχώρησε μέ πλοῖο ἀπό τή Βενετία, τά ἐν λόγω Ἱερά Λείψανα ἔφθασαν στήν Ἱερά Μητρόπολη Γορτύνης και Ἀρκαδίας, στίς 20 Ὀκτωβρίου 2018 και ἀπό ἐκεῖ κατέφθασαν στό Μοναστήρι του Κουδουμᾶ, ὅπου ἔγινε ἡ ὑποδοχή τους και ἀκολούθησε Ἱερά Ἀγρυπνία.

ΤΙΜΗ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΚΟΜΙΔΗΣ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΛΕΙΨΑΝΩΝ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

Ὅπως εἶναι γνωστό ἡ μνήμη του Ἀγίου Κοσμᾶ τιμᾶται κάθε χρόνο τήν 2α Σεπτεμβρίου, ἐνῶ μέ ὁμόφωνη Ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης ἡ Ἐπανακομιδή τών Ἱερῶν Λειψάνων του Ἀγίου Κοσμᾶ του Ἐρημίτου και Ὁμολογητοῦ ἀπό τή Βενετία στήν Κρήτη, θά τιμᾶται κάθε χρόνο, τήν 3η Κυριακή του μηνός Μαΐου, κατά τήν ὁποῖα θά φάλλεται ἡ πλήρης Ἀσματική Ἀκολουθία, ἡ ὁποῖα συντάχθηκε ἐπί τούτω.

Τό παρόν έντυπο είναι έκδοση τοῦ Ἐπίσημου Δελτίου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης «Ἀπόστολος Τίτος» καί διατίθεται δωρεάν.